

I LESNÍ STROMKY CHODÍ DO ŠKOLKY

ŠKOLKAŘ

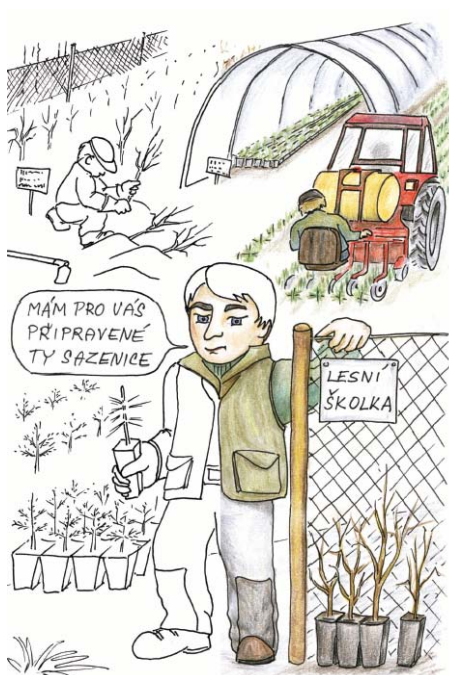
Autoři textu: Bc. Karolína Lívová,
Ing. Lada Matoušková Prylová

Nemýlíme se, opravdu nemyslíme školníka, ten pracuje ve školce plné dětí. Našeho školkaře potkáte ve školce lesní, kde probíhá pěstování semenáčků a sazenic lesních dřevin – dubů, smrků, buků, modřínů, javorů, borovic nebo jedlí. Vypěstovat ze semene sazenice lesních stromků není jednoduché. Školkařům pomáhá technika jako např. traktory a stroje na zpracování půdy nebo závlaha, do které se mohou dávkovat hnojiva a další látky.

K obnově lesa a zalesňování lze použít pouze **reprodukční materiál** (semena, semenáčky, sazenice, ...) jednotlivých druhů lesních dřevin, který je vhodný pro konkrétní místo výsadby a u něhož je doložen původ. O malé stromky je třeba se dobře starat. Kvalitní sazenice jsou základem pro růst zdravého lesa.

Lesní školka - prostokořenné semenáčky.
Foto: Eliška Trnková

Vedoucí lesní školky.
Zdroj: Koho můžeš potkat v lese. ÚHÚL, 2014.

Sazenice lesních dřevin ve foliovníku (tedy určité formě skleníku).
Foto: Eliška Trnková

ZPŮSOBY PĚSTOVÁNÍ SADEBNÍHO MATERIÁLU

Sazenice se v lesní školce pěstují dvěma hlavními způsoby, buď jako prostokořenné, nebo krytokořenné. Volba konkrétní technologie pěstování závisí na tom, jaký typ sadby chceme vypěstovat.

● Prostokořenné sazenice

Prostokořenné sazenice se pěstují ve volné půdě a po vyzvednutí mají obnažený kořen. Jedná se o tradiční pěstování lesních dřevin.

VÝHODY:

- ▶ Nižší cena sadebního materiálu.
- ▶ Nižší náklady na dopravu a další manipulaci.

● Krytokořenné (obalované)

sazenice se pěstují

- 1 v kontejnerech – v plastových nepro-růstavých obalech o různém objemu,
- 2 na vzduchovém polštáři – v pěstebních obalech, jež jsou umístěny na manipulačních rámech, pod kterými proudí vzduch. Prorůstající konečky kořínků zespu do sadbovače zasychají a dochází tak ke „stříhu vzduchem“. Výsledkem je hustý kořenový bal, se správným směrem kořenů, bez deformací.

Semenáčky buku.
Foto: Eliška Trnková

Správně zakořeněná sazenice
pěstovaná krytokořeným způsobem.
Foto: Eliška Trnková

VÝHODY:

- ▶ Menší citlivost na okolní vlivy prostředí (vítr, slunce, mráz, sucho, atd.) a vyšší ujímavost.
- ▶ Rychlejší dorůstání do zajištěné kultury (mladý lesní porost, který již není potřeba intenzivně chránit před zvěří, buření apod).
- ▶ Lze sázet v některých oblastech celý rok.
- ▶ Lze sázet o 20 % méně sazenic než prostokořenných.

ZÁKLADNÍ ŠKOLKAŘSKÉ ČINNOSTI

● Příprava půdy

Cílem je vytvoření optimálních podmínek pro síji a další vývoj a pěstování semenáčků. Nejčastěji se provádí tyto operace: **orba, smykování, vláčení, válcování, hnojení, dezinfekce, ruční úprava záhonů.**

● Výsev semen

O kvalitě síje rozhoduje kvalita vysévaného semene (klíčivost), jeho předosevní příprava, příprava půdy, vlastní sečí prostředek (seřízení, výška zásyvky) i obsluha stroje.

● Podřezávání sazenic

Mechanické zkracování kořenů semenáčků a sazenic ostrým nástrojem (čepelí) na záhonech bez vyzvedávání. Cílem je vytvořit mohutnější kořenový systém, bez dlouhých tenkých kořenů.

● Školkování

Vyzvednuté, vytříděné a upravené semenáčky se přesazují (rozesazují) na záhony tak, aby měly dostatek prostoru v půdě i nad ní. Cílem je vypěstovat ze semenáčku kvalitní, výsadby schopnou prostokořennou sazenici.

Zdroj fotografií: www.lesoskolky.cz

● Sklizeň

představuje soubor úkonů od vyzvedávání, třídění podle druhů a kvality a ošetřování po nakládání, rozvoz a zakládání v porostech, kde se se sazenice zasadí a vyroste z nich nový les.

Samozřejmě po celou dobu je nutná intenzivní péče – musí se zavlažovat, odplevelovat, chránit před pozdními mrazy, likvidovat případné škůdce apod. Celá lesní školka je pečlivě oplocena, aby zvěř na záhonech nenadělala škody.

Zdroj: www.lesoskolky.cz

CO SE VE ŠKOLCE PĚSTUJE?

● **Semenáčky** – rostliny vyrostlé ze semene, u nichž v průběhu pěstování nebyl upravován kořenový systém.

● **Poloodrostky** – rostliny vypěstované zpravidla dvojnásobnou úpravou kořenového systému (školkování, podřezávání, přesazování do obalů nebo jejich kombinace). Výška nadzemní části od 51 cm do 120 cm a případně s tvarovanou korunou.

● **Sazenice** – rostliny vypěstované množením generativním (ze semenáčků) nebo vegetativním (nepohlavní množení, kdy nová rostlina vznikne z namnožení některé části rostliny), u nichž byl kořenový systém upravován (přepichováním, školkováním, podřezáváním kořenů, přesazováním do obalů). Nadzemní část do výšky 70 cm.

● **Odrostky** – rostliny vypěstované minimálně dvojnásobným školkováním, podřezáváním kořenů nebo přesazováním do obalu, popřípadě kombinací těchto operací. Nadzemní část o výšce od 121 cm do 250 cm a s tvarovanou korunou.

Zdroj fotografií: www.lesoskolky.cz

NÁMĚTY NA AKTIVITY

Lesní školka. Domluvte se s lesním pedagogem (**kontakty na www.lesnipedagogika.cz**) a jděte se do školky podívat. Můžete také společně zkusit následující aktivity.

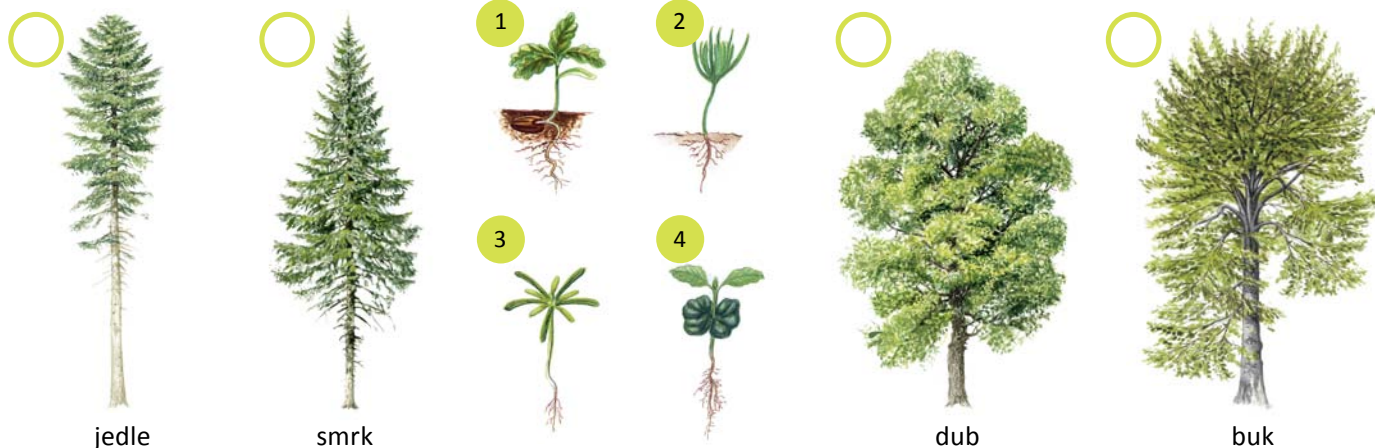
- Počítání semenáčků a sazenic v určeném prostoru. Trénink odhadu a ověření skutečnosti.
- Ukázka školkování.
- Poznávání sazenic a semenáčků jednotlivých druhů dřevin.
- Přesazování semenáčků.
- Pletí.

1. stupeň ZŠ

Semenáčky.

Najdete nějaký v lese? Přiřaďte k nim v lese dospělé stromy. Podobají se listy semenáčků listům dospělých stromů?

Přiřaďte semenáčky k dospělým stromům

Zdroj: Výstava „Co strom pamatuje a lidé zapoměli“ v rámci Roku lesa v NZM: Nejdůležitější dřeviny v ČR. Ilustroval MvDr. Pavel Procházka; ROHÁČEK, Antonín: Poznáváme stromy – Breviř stromů VLS ČR. Ilustroval Jiří MÁLEK. Vojenské lesy a statky ČR, 16 s.

Řešení: 1 – dub, 2 – smrk, 3 – jedle, 4 – lípa

2. stupeň ZŠ

Zkouška klíčivosti. Do misky nebo kelímku dáme navlhčený savý papír vystřižený podle tvaru nádoby. Na něj napočítáme 25, 50 nebo 100 semen. Můžeme použít semínka, která jsme si sami vyluštili ze šišky nebo třeba hrách z obchodu. Sledujeme, kolik nám jich vyklíčí. Určíme procento klíčivosti.

Fotosyntéza. Stromky v lesní školce, tak jako i ostatní rostliny potřebují k růstu dostatek vody a slunce. Při té příležitosti lze zjednodušeně představit proces fotosyntézy. Fotosyntéza je proces, díky kterému se rostliny živí pouze ze slunce, vody a vzduchu (oxidu uhličitého). A ještě přitom stihnou vyrábět kyslík, který dýcháme. Ke hře budeme potřebovat větší semena (kaštiny, žaludy) a kuličky z krepového papíru – žluté budou představovat slunce a modré vodu. Úkolem dětí je k semínku, které umístí kousek před sebe házet, co nejbliže připravené kuličky z krepového papíru. Čím blíže se kuličky k semínku dostanou, tím více a rychleji může vyrůst.

AKCE V LESE • S LESNÍKEM • O LESE

www.lesnipedagogika.cz

5

4

Zdroj: Antonín ROHÁČEK: *Poznáváme stromy – Brevíř stromů VLS ČR*. Ilustroval Jiří MÁLEK. *Vojenské lesy a statky ČR a Národní zemědělské muzeum - Kateřina Závodská*